İnkılaplar — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

1. Saltanat hangi tarihte kaldırılmıştır?

A) 23 Nisan 1920

B) 1 Kasım 1922

C) 29 Ekim 1923

D) 3 Mart 1924

E) 24 Temmuz 1923

2. Cumhuriyet hangi tarihte ilan edilmiştir?

A) 23 Nisan 1920

B) 30 Ağustos 1922

C) 29 Ekim 1923

D) 3 Mart 1924

E) 24 Temmuz 1923

1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması, Kurtuluş Savaşı sonrasında Türkiye’nin yeni siyasal konumunu uluslararası düzeyde güçlendirdi. Bu antlaşma yürürlüğe girerken, aynı yılın sonbaharında Cumhuriyet ilan edilerek yönetim biçimi de kesin biçimde değişti.

3. Bu anlatıdan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Uluslararası tanınma ile iç siyasal dönüşüm aynı dönemde tamamlanmıştır.

B) Lozan Antlaşması, Cumhuriyet’in ilanından sonra imzalanmıştır.

C) Cumhuriyet’in ilanı, Lozan Antlaşması’ndan önce gerçekleşmiştir.

D) Lozan Antlaşması, saltanatın kaldırılmasından sonra imzalanmıştır.

E) Cumhuriyetin ilanı, halifeliğin kaldırılmasından önce yapılmıştır.

"Türk milletinin egemenliğini şahıs adına elinde bulunduran makamların biri 1 Kasım 1922'de, diğeri ise 3 Mart 1924'te tarihe karıştı."

4. Bu satırlarda sözü edilen iki makam, kaldırılış sırasına göre aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Saltanat — Halifelik

B) Halifelik — Saltanat

C) Saltanat — Şeyhülislamlık

D) Şeyhülislamlık — Halifelik

E) Halifelik — Şeyhülislamlık

5. 1924 Anayasası'nın ilk hâliyle ve 1928'de yapılan değişiklikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) 1924 Anayasası, 1921 Anayasası'nın yerini almıştır.

B) 1924 Anayasası'nın ilk metninde devlet dininin İslam olduğuna dair bir ibare yer almaktaydı.

C) 1928 değişikliğiyle Anayasa'daki İslam ibaresi metinden çıkarılmıştır.

D) Anayasa'ya laiklik ilkesi, 1928 yılında yapılan değişiklikle açıkça eklenmiştir.

E) 1928 değişikliği, Cumhuriyet döneminin laikleşme sürecinde önemli bir dönüm noktası sayılmaktadır.

1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile Türkiye Cumhuriyeti uluslararası alanda tanındı. Atatürk'ün 1938'deki ölümünün ardından ise Kemalist reformları sürdürmek üzere ülkenin liderliğini İsmet İnönü devraldı.

6. Bu bilgilere dayanılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Lozan Antlaşması, Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisini resmen kabul eden belgedir.

B) İsmet İnönü, 1938'den önce Türkiye'de hiçbir devlet görevi üstlenmemiştir.

C) 1923'te uluslararası tanınmayı sağlayan antlaşma ile 1938 sonrasında Kemalist çizgiyi sürdüren lider, aynı siyasi döneme ait farklı yapı taşlarıdır.

D) Lozan Antlaşması, Türkiye Cumhuriyeti'nin iç hukuk düzenini doğrudan belirleyen tek uluslararası belgedir.

E) Celâl Bayar, Atatürk'ün ölümünün ardından ülke liderliğini devralan isim olmuştur.

7. 1924 Anayasası'nda "devletin dini İslam'dır" hükmünü içeren maddenin metinden çıkarılmasıyla laikleşme sürecinde önemli bir dönüm noktası oluşturan ve 1928 yılında gerçekleştirilen bu anayasa değişikliği, aşağıdaki inkılap adımlarından hangisiyle doğrudan özdeşleştirilir?

A) Tevhîd-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü

B) Anayasa'dan İslam ibaresinin çıkarılması

C) 1937'de laiklik ilkesinin Anayasa'ya eklenmesi

D) Halifeliğin kaldırılması

E) Medreselerin kapatılması

8. 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile uluslararası alanda tanınan Türkiye Cumhuriyeti'nin Kemalist reformlarını, 1938'de Atatürk'ün ölümünün ardından İsmet İnönü liderliğinde sürdürmesi göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Lozan Antlaşması'nın sağladığı uluslararası tanınma, reform sürecinin kurumsal sürekliliğini kolaylaştırmıştır.

B) İsmet İnönü, Atatürk döneminde başlatılan tüm inkılapları tamamen sona erdirmiştir.

C) Kemalist reformlar yalnızca Atatürk'ün şahsına özgü olup liderlik değişimiyle birlikte geçerliliğini yitirmiştir.

D) Lozan Antlaşması, Türkiye'nin iç hukuk düzenlemelerini doğrudan belirlemiştir.

E) 1938 sonrasında Türkiye, uluslararası antlaşmalardan tamamen bağımsız bir dış politika izlemiştir.

9. 1923 yılında imzalanarak yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda tanınmasını sağlayan antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mudanya Ateşkes Antlaşması

B) Lozan Antlaşması

C) Sevr Antlaşması

D) Montrö Boğazlar Sözleşmesi

E) Ankara Antlaşması

"Egemenliğin kaynağı millete geçmeden yapılan düzenlemeler, yeni devletin anlamını tamamlamaz."

10. Bu sözlere bakılarak aşağıdaki kavramlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Saltanat

B) Cumhuriyet

C) Halifelik

D) Tevhid-i Tedrisat

E) Soyadı Kanunu

Cevap Anahtarı

1. B	2. C	3. A	4. A	5. D
6. C	7. B	8. A	9. B	10. B

Çözümler

1. Saltanat, TBMM tarafından 1 Kasım 1922’de kaldırılmıştır.

2. Cumhuriyet 29 Ekim 1923’te ilan edilmiştir.

3. Lozan’ın 1923’te imzalanması ile Cumhuriyet’in aynı yıl içinde ilan edilmesi, dış tanınma ve iç rejim değişikliğinin birbirini izleyen ve aynı dönem içinde tamamlanan süreçler olduğunu gösterir. B yanlıştır; çünkü Lozan, Cumhuriyet’ten önce imzalanmıştır. C de yanlış sırayı verir. D doğru bilgi gibi görünse de anlatıda asıl vurgulanan sonuç, iki dönüşümün aynı dönemde tamamlanmasıdır; bu nedenle çıkarım olarak en uygun ifade değildir.

4. Alıntıdaki ilk makam 1 Kasım 1922 tarihiyle Saltanat'a, ikincisi 3 Mart 1924 tarihiyle Halifelik'e işaret etmektedir. Doğru sıralama Saltanat → Halifelik'tir. B şıkkı sırayı ters çevirmekte, C ve D şıkları Şeyhülislamlık'ı karıştırmaktadır; Şeyhülislamlık lağvedilmiş olmakla birlikte buradaki 'egemenliği şahıs adına bulunduran makam' tanımına tam oturmaz ve belirtilen tarihlerle örtüşmez.

5. 1928'de yapılan Anayasa değişikliği yalnızca İslam ibaresini metinden kaldırmış; laiklik ilkesi ise Anayasa'ya ancak 1937 yılında açıkça eklenmiştir. D şıkkı bu ikisini birbirine karıştırarak 1928'i laiklik maddesinin ekleniş yılı olarak sunmakta ve bu nedenle yanlıştır. C, E ve B şıkları kaynaklara dayanılarak doğrulanabilir; A şıkkı kaynaklar ile örtüşmektedir.

6. C şıkkı, paragraftaki iki somut olguyu — Lozan Antlaşması'nın 1923'teki uluslararası tanınma işlevi ve İsmet İnönü'nün 1938 sonrası Kemalist sürekliliği — birleştirerek tutarlı ve sınırlı bir çıkarım yapmaktadır. A şıkkı, Lozan'ı Birinci Dünya Savaşı yenilgisiyle ilişkilendirmekte, bu Sevr Antlaşması'na ait bir özellik olduğundan yanlıştır. E şıkkı, Celâl Bayar'ı öne sürmekte; ancak kaynaklar bu bilgiyi desteklememektedir. B şıkkı, aşırı-genelleme içeren ve metinle çelişen bir iddiadır.

7. Kaynaklar ve #1113, 1928 yılında 1924 Anayasası'ndan 'devletin dini İslam'dır' hükmünün çıkarıldığını ve bunun laikleşme sürecinin kritik adımı olduğunu açıkça belirtmektedir. En güçlü çeldirici C şıkkıdır: 1937'de laiklik ilkesi Anayasa'ya ilke olarak eklendi; bu da anayasal bir adımdır ancak 1928'deki değişiklikten farklı ve daha sonraki bir işlemdir. D şıkkı (Halifeliğin kaldırılması, 1924) laikleşmeyle ilgilidir fakat 1928 değişikliğiyle özdeş değildir. Tevhîd-i Tedrisat ise eğitim alanındaki laikleşme adımıdır, anayasa değişikliği değildir. Soru, 'Anayasa'dan İslam ibaresi çıkarılması' ile '1937 laiklik değişikliği' arasındaki ince kronolojik ve kategori sınırını test etmektedir.

8. Kaynaklar, Lozan Antlaşması'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası tanınmasını sağladığını ortaya koymaktadır. Kaynaklar, İsmet İnönü'nün 1938 sonrasında Kemalist reformları sürdürdüğünü belirtmektedir. Bu iki olgu birlikte değerlendirildiğinde, uluslararası meşruiyet zemininin reform sürecinin kurumsal sürekliliğine zemin hazırladığı sonucuna varılabilir (A şıkkı). B şıkkı açık bir aşırı-genelleme hatasıdır: kaynaklar İnönü'nün reformları 'sürdürdüğünü' belirtmekte, 'sona erdirdiğini' değil. C şıkkı ise reformların yalnızca Atatürk'e özgü olduğunu ima eder; bu, İnönü'nün sürekliliğiyle doğrudan çelişmektedir. D ve E şıkları ise kaynaklarda hiçbir biçimde desteklenmeyen kapsam hatası içeren yargılardır.

9. Sorudaki iki somut ipucu, 1923 yılı ve yeni Türkiye Devleti'nin uluslararası tanınmasını sağlayan belge olmasıdır. Bu özellikler birlikte yalnızca Lozan Antlaşması'nı gösterir. En güçlü çeldirici A'dır; çünkü Mudanya Ateşkesi de Millî Mücadele sürecinin önemli bir belgesidir, ancak uluslararası tanınma işlevini yerine getiren antlaşma değildir.

10. Sözde egemenliğin kaynağının millete geçmesi vurgulanmaktadır. Bu, 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyet anlayışıyla doğrudan ilişkilidir. En güçlü çeldirici Saltanat'tır; çünkü o da devlet düzeniyle ilgilidir, ancak millî egemenlik yerine hanedan egemenliğini ifade eder.